

ŠKOLSTVÍ VE FINSKU – POSTŘEHY ZE STÁŽE UČITELŮ SŠ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

(M. VANÍČKOVÁ, Š. ŠANDOVÁ)

3. - 6. 4. 2019

<i>Hyvä päivä</i>	– dobrý den
<i>Hyva huomenta</i>	– dobrý den
<i>Matka</i>	– cesta
<i>Kiitos /kítóš/</i>	– děkuji
<i>Kippis</i>	– na zdraví!
<i>Poro</i>	– sob
<i>Hirvi</i>	- los
<i>Jěětele</i>	- zmrzlina

- Finsko = nejšťastnější národ (2018), pohoda (v každé práci se začíná coffee breakem)
- Finové přes týden buď spí, nebo pracují
- 5, 5 mil. obyv.
- Rozloha 338 432 km² (ČR 78 865 km²)
- 188 000 jezer
- 33 % vŠ (ČR 10 %)
- finština, švédština, sámština (Sámové – Laponci), ruština
- angličtina – mladší generace

FINSKÝ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM – svoboda ruku v ruce s respektem, vzájemná důvěra (MUTUAL TRUST), zodpovědnost, nezávislost, maximální podpora dětí, učitelů, ředitelů; kontrola probíhá formou diskuse ne inspekci
„Každá lidská bytost má nárok na štěstí.“

- kvalitní vzdělání má být dostupné všem (zdarma), má na ně každý právo (celoživotní proces) – mozek a peníze nejdou ruku v ruce, chytré a nadané děti nemusí být z bohatých rodin
- vzdělání není vázáno na politiku, je celospolečenskou prioritou (2 zdroje bohatství: les a mozek), zákony jsou psány z pohledu dítěte
- poskytovatel vzdělání je město (lokální potřeby), ne ministerstvo (vysoká míra autonomie)
- cíl: všichni dosáhnou daného cíle (úrovně)

- Hel: 40 % dětí z ciziny (Finsko počítá v budoucnu až s 30% podílem migrantů – fungují vzdělávací programy pro začlenění)
- povinné náboženství, ale zároveň svoboda vyznání; školy až se 7 – 8 náboženstvími
- možnost volby učení v mateřském jazyce dětí 2h týdně (v Hel cca 60 jazyků)
- strava ve školách zdarma od 2. sv. války (nedostatek mužů, ženy musely pracovat, školy převzaly péči o děti)
- spádové školy (pro děti ZŠ), pouze v Hel mají možnost výběru podle vzdělávacího plánu (využije 20% dětí/rodičů)
- 2 druhy daní – státní a místní (správa regionu)
- každé dítě má zajištěné místo ve školce
- každé dítě má nárok na rekreaci (vše se má odehrát ve škole, ne domácí úkoly)
- k problémům dětí se přistupuje jako k problémům školy
- respekt, úcta k autoritám, kontrola formou diskuse, důvěra napříč školou, systémem
- učitelé mají didaktickou nezávislost (nikdo nesmí říkat učitelům, jak mají učit)
- inspekce zrušena
- vedení školy, rada - rozpočet, osnovy

Vzdělávání dětí 6 – 12 let

- didaktické metody jen jako doporučení
- učitel rozhoduje o času učení – kolik čemu dá (většinou se na začátku týdne dohodne s žáky, co je potřeba a jak by to mohlo vypadat, matematika například celý den)
- předměty nejsou v pevném rozvrhu
- děti nejsou drženy ve třídách, mají se učit venku – učí se cokoli, co je v okolí (bez oznamovací povinnosti řediteli – občas ředitel vůbec neví, jestli je někdo ve škole)

Osnovy/vize

Národní ústav pro vzdělávání (součást ministerstva)

- aktualizace po 10 letech – neustálá inovace osnov - účastní se celá společnost – vytváření plánu je nepřetržitý proces, připravují 6 let dopředu, než spustí novou verzi
- osnovy stanovuje parlament (státní úroveň) a potom se dostanou na místní úroveň - 30 % z národního plánu, zbytek příslušné místo/město (např.: 2010 se začne - 2012 parlament schválí, 2014 -2016 tvorba plánu v místě/obci, 2016 - schválí se plán místa, posune se školám, mají 2 roky na připomínky a vytvoření vlastního plánu (nár. plán cca 300 stran, ŠP cca 700 stran – vše popsáno dopodrobna)
- plán musí být sepsán jednoduše „selským rozumem“, aby mu rozuměl každý, objevuje se tendence učit, co je obyčejné, běžné
- na sepsání osnov školy se podílejí společně učitelé, rodiče i děti
- každá škola má vlastní systém
- heslo: „Nejvíce se člověk naučí na špatných/spíše chybných věcech“ (obrázek tříletých dětí, jak pilkou rozřezávají kmen břízy) – při úrazu nikdo nikoho neobviňuje z nedbalosti (nehledá se viník)
- finská cesta: „Když se jednou rozběhneš proti betonové zdi, podruhé už to neuděláš.“ (švédská cesta je jiná – příklad švédské a finské matky: Když dítě upadne na sněhu, F matka: „Vstávej a pojď“, Š matka se vrátí, zvedne a opucuje dítě)
- děti se brzy osamostatňují – v 18 letech od rodičů
- **školy se samy rozhodují, co jak dlouho budou dělat**, i o počtu dětí ve třídě a počtu hodin
- v průběhu roku lze měnit počty hodin i počty dětí ve skupině, popř. extra hodiny navíc
- spolupráce – napříč věkovými kategoriemi, s podnikateli aj., školy spolupracují např. i s policií (když děti zlobí, dostanou za vyučenou), církví
- každá škola má školního psychologa, sociálního pracovníka, zdravotní sestru, asistenty (20-30 % dětí během docházky využije) – kdykoliv k dispozici pro děti i učitele
- speciální pozornost je věnována přistěhovalcům
- systém hodnocení procesu učení ne ověření krátkodobé znalosti („co právě teď víš“) – důraz na dlouhodobou paměť, ne krátkodobou
- děti se neporovnávají mezi sebou, srovnání jen samo se sebou (jaký vykazalo růst/zlepšení)
- během základní docházky získá každý žák povědomí o svých schopnostech (kariérová specifikace) – vše se digitalizuje – výsledky z 9. třídy jdou do centrálního registru, děti se rozhodují mezi 5 doporučenými školami, učitelé vedou děti k výběru podle jejich možností
- **přijímání do škol centrální** (celé F), výsledky vyhodnocuje počítač - kolem 23. 6. dostane každé dítě e-mail se školou, kam pak jde, každá škole dostane seznam dětí a nelze to měnit (není korupce v přijímání dětí na školu) – občas si děti vyberou chybně (od škol pak mají speciální podporu), nebo si nevyberou nic – farmáři ze severu často jen základní vzdělání
- problém s nevzdělanými imigranty (nelze je zaměstnat) – speciální vzdělávací programy
- vzdělání zdarma pro občany EU (i univerzitní)
- na ZŠ nejsou testy, jen doporučení; pokud se testuje, tak jen jako zpětná vazba pro učitele (testy od národního ústavu vzdělávání) – výsledky získají i města jako zřizovatelé; jsou-li výsledky špatné, podporuje se škola a ředitel rozhoduje, na jaké další vzdělávání pošle učitele a jakou metodickou podporu umožní
- v 15 letech se testuje všech 12 předmětů, připraví je nár. ústav
- 2 druhy testů – **průběžné** pro učitele – jako zpětná vazba a pomůcka při „bodování“ dětí (až 10 b, učitel do hodnocení zahrnuje kromě výsledků testování i další faktory) + **výstupní** – jako nástroj evaluace, povinné pouze, chce-li je škola nebo město, kde škola je
- školy mezi sebou nesoutěží, města chtějí všechny školy stejně kvalitní; školy v těžkých oblastech a školy „horší“ stát nezavře, ale ještě více je podpoří – s přidanými penězi naloží školy dle svého (škola sama si zanalyzuje důvody neúspěchu)
- IT mají děti k dispozici stále, limit 2 h denně se nekontroluje, děti užívají IT, „když to na ně přijde.“
- jazyky se učí v malých skupinkách vždy, začátek v 7 letech
- třídy 20 dětí, dělí se na 4h týdně na ½ (20 %) A: 8-12:00, B: 9-13:00
- některé třídy 40 dětí – rozdělení do 4 skupin, 4 učitelé (diskuse mezi učiteli kdy kdo co)

Střední školy

- kreditní systém – 2měsíční cykly předmětů zakončeny zkouškou - rok rozdělen do 5 semestrů
- výběr skladby a úrovně předmětů podle dispozic a vlastního plánu/přání – škola nabízí, student vybírá
 - povinné předměty, povinně volitelné, volitelně volitelné
- matematika – možnost více úrovní
- na školách funguje poradce – pomoc při výběru předmětů, školním neúspěchu apod.

Ressun Lukio

- Prestižní gymnázium jedna z nejlepších F škol v centru Helsinek, má také ZŠ
- „Dobré vzdělání nám dává/umožní dobrý život.“
- Podpora digitálního vzdělávání – podpora učitelů (2 metodičky IT - digital teachers)
- Každý žák používá vlastní NTB (dohoda s rodiči) – slouží i k závěrečným zkouškám
- Google classroom platforma, drony, mikroskopy, PC atd.
- Použití smart telefonů ve výuce
- 5 x 6 školních týdnů, 1 h = 75'
- Úvazek učitele 15 x 75' (21 – 24 x 1,5h = cca 37 placených pracovních hodin)

ZŠ Suutarila ala-asteen koulu, Vantaa

- 7-12 let, 400 žáků, 30 učitelů
- Jazyky: fin, šve, aj, nj (6. ročník)
- Veškeré materiály a učebnice pro žáky jsou zdarma
- Od 5. ročníku se škola zaměřuje na HV vzdělání
- Od první třídy používání ICT (tablety pro Ma apod.), učitel se individuálně věnuje jednotlivcům, ostatní si procvičují
- Nepřezouvají se, chodí v ponožkách, jsou na to tak zvyklí, nemají šatny (oblečení na chodbách)

Omnium

- Odborná škola pro helsinskou aglomeraci (4 města: HEL, Vantaa, Espoo, Kalja...)
- Města se o financování dělí
- Na škole 100 národností (počítá se až s 30 % přistěhovalců v budoucnu – speciální programy – viz školní restaurace)
- 10 000 studentů, 900 zaměstnanců/ 300 plný úvazek, 300 business partnerů, budget 7.6 mil €, gauče ve škole samozřejmostí
- Enriched learning (obohacující učení)
- Praktické využití IT - prezentační dovednosti – blogy jako splnění úkolu, video CV virtuální prohlídka školy jako školní práce aj.
- Škola umožňuje rekvalifikace a celoživotní učení (1 individuální podpora zdarma + stipendium)

Učitelské povolání

- magisterské vzdělání
- nejpopulárnější povolání – úcta, respekt, svoboda – jde o to dělat všechno po svém
- na pedagogické fakulty se dostane 10 % uchazečů
- (test obecný, inteligence, psychologický) – třídní učitelé
- odborní učitelé studují obor a ve 2letém studiu didaktiky si při zaměstnání doplní kvalifikaci
- učitelé pro 1. stupeň - nutné schopnosti: hudba, sport, skautský vedoucí, zpěv, řemeslo/ruční práce
- plat běžný/průměrný VŠ
- bonusy k platu – na vzdělávání učitelů (výlety do škol, do zahraničí, získávání dalších zkušeností + relax)